

РОМАНЧУК Світлана – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики, Український гуманітарний інститут, вул. Інститутська, 14, Буча, 08292, Україна; докторант, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, вул. Пирогова, 9, Київ, 02000, Україна (svitlor2017@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5737-2951>

DOI <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2025.61.16>

Бібліографічний опис статті: Романчук, С. (2025). Лексична компетентність як когнітивна основа формування комунікативної компетентності мовної особистості студентів. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія»*, 61, 138–144, doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2025.61.16>

ЛЕКСИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК КОГНІТИВНА ОСНОВА ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТІВ

Анотація. Статтю присвячено питанням формування лексичної компетентності як основи комунікативної компетентності мовної особистості студентів. Розкрито когнітивний підхід, застосовуваний студентами в процесі оволодіння лексичними одиницями української мови. Обґрунтовано основні поняття, що стосуються лексичного аспекту опанування української мови за професійним спрямуванням, приділено увагу лексичному компоненту як найважливішому складнику експресивних та рецептивних видів мовної діяльності, представлено етапи формування лексичної компетентності як необхідні стадії її розвитку.

У праці наголошено, що лексична компетентність є когнітивною основою комунікативної компетентності мовної особистості студентів, оскільки вона охоплює знання слів, їхніх значень, особливостей використання у різних контекстах та здатність адекватно застосовувати лексику в процесі спілкування. Розглянуто їх як динамічну єдність: лексична компетентність формується у процесі комунікативної діяльності студентів, а комунікативна компетентність удосконалюється завдяки становленню лексичної компетентності, тобто їх формування взаємозумовлене.

Проаналізовано змістове наповнення термінопонять «мовна компетентність», «лексична компетентність», «комунікативна компетентність». Розкрито роль лексичних навичок у формуванні професійної лексичної компетентності.

У статті наголошено на дефініції поняття «термінологічна лексика», оскільки вона охоплює обов'язковий арсенал оволодіння студентами спеціальними поняттями зі сфери їхньої майбутньої професії.

У висновках розкрито роль лексичної компетентності в мовній підготовці студентів і запропоновано шляхи її формування.

Ключові слова: лексична компетентність, мовна компетентність, комунікативна компетентність, лексичні навички, лексика, лексична одиниця, термінологічна лексика, мовна особистість студентів, когнітивний підхід.

ROMANCHUK Svitlana – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Journalism, Ukrainian Institute of Arts and Sciences, 14, Instytutska str., Bucha, 08292, Ukraine; Doctoral Student, Drahomanov Ukrainian State University, 9, Pyrogova str., Kyiv, 02000, Ukraine (svitlor2017@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5737-2951>

DOI <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2025.61.16>

To cite this article: Romanchuk, S. (2025). Leksychna kompetentnist yak kohnityvna osnova formuvannia komunikatyvnoi kompetentnosti movnoi osobystosti studentiv [Lexical competence as a cognitive basis for the formation of communicative competence of linguistic personality of students]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobyskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriiia «Filolohiia» – Problems of Humanities. «Philology» Series: a collection of scientific articles of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*, 61, 138–144, doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2025.61.16> [in Ukrainian].

LEXICAL COMPETENCE AS A COGNITIVE BASIS FOR THE FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE OF LINGUISTIC PERSONALITY OF STUDENTS

Summary. *The article is devoted to the issues of the formation of lexical competence as a linguistic basis - communicative competence of the linguistic personality of students. The cognitive approach used by students in mastering lexical units of the Ukrainian language is revealed. The main concepts related to the lexical side of teaching the Ukrainian language in a professional direction are revealed, attention is paid to the lexical component as the most important component of expressive and receptive types of linguistic activity, the stages of the formation of lexical competence are presented as necessary stages of its development.*

The work emphasizes that lexical competence is the cognitive basis of the communicative competence of the linguistic personality of students, since it encompasses knowledge of words, their meanings, features of use in different contexts and the ability to adequately use vocabulary in the process of communication. Therefore, the author in the article considers them as a dynamic unity: lexical competence is formed in the process of communicative activity of students, and communicative competence is improved due to the formation of lexical competence, i.e. their formation is mutually conditioned.

Svitlana Romanchuk analyzes the semantic differentiation between the terms "linguistic competence", "lexical competence", "communicative competence". The article reveals the role of lexical skills in the context of the formation of professional lexical competence.

The article emphasizes the definition of the concept of "terminological vocabulary", since it covers the mandatory arsenal of students' mastery of special concepts of their future profession.

The conclusions reveal the role of lexical competence for the language training of students and suggest ways to form lexical competence in them.

Key words: *lexical competence, linguistic competence, communicative competence, lexical skills, vocabulary, lexical unit, terminological vocabulary, linguistic personality of students, cognitive approach.*

Постановка проблеми. Сучасний інформаційний науковий простір позначений інтегрованим підходом до формування особистості загалом, мовної зокрема. Заклади вищої освіти спрямовують свою роботу на підготовку такої мовної особистості, яка здатна швидко реагувати на виклики суспільства, бути цілісною, постійно розвиватися. А це можливо тільки завдяки комунікативній компетентності, яка й допомагає особистості успішно реалізувати всі поставлені перед нею завдання. Лінгвістичний підхід до формування комунікативної компетентності виявляє себе на фонетичному, лексичному, граматичному та стилістичному рівнях. У нашій статті розглянемо тільки лексичний вектор окресленої проблематики.

Завдання, які стоять перед студентами в сучасних умовах, формулюють-у термінах теорії мовленнєвої діяльності – як оволодіння всіма видами мовленнєвої діяльності на основі засвоєння професійної лексики, а також оволодіння навичками професійного спілкування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В українському мовознавстві є багато

праць, що вивчають лексичну компетентність. Утім, варто зауважити, що більшість із них торкаються питань іншомовної лексичної компетентності. Наприклад, С. В. Боднар, О. В. Гладка, З. К. Соломко, Л. М. Тернавська, О. А. Шауерман, І. А. Ярема вивчали роль когнітивного підходу у формуванні англomовної лексичної компетентності студентів; Л. В. Горбатюк, Н. М. Кравченко та Г. М. Алексеева досліджували питання розвитку теж англomовної лексичної компетентності, але з застосуванням мобільних додатків. О. Д. Полянiчко проаналізував компоненти змісту лексичної компетентності майбутніх учителів історії. Він переконаний, що «лексична компетентність – це заснована на лексичних знаннях, навичках, уміннях, а також особистісному мовному та мовленнєвому досвіді здатність людини визначати контекстуальне значення слова, порівнювати обсяг його значення в двох мовах, розуміти структуру значення слова і виділяти специфічно національне в значенні слова» [Полянiчко, 2020, с. 143].

Низка досліджень акцентують увагу й на формуванні лексичної компетентності

засобами різних предметів, які викладають українською мовою: будівництва та архітектури (Н. Вітрук), читання (Ю. В. Якимчук), української мови за професійним спрямуванням (Н. М. Діденко).

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про необхідність вивчення ролі лексичної компетентності, сформованої на заняттях, що викладаються державною мовою, для становлення мовної особистості студентів. Звідси випливає і **мета статті** – проаналізувати лексичну компетентність як когнітивну основу формування комунікативної компетентності студентів.

Для реалізації поставленої мети слід вирішити такі **завдання**: 1) проаналізувати зміст та взаємозв'язок понять «мовна компетентність», «лексична компетентність», «комунікативна компетентність»; 2) розкрити сутність лексичної компетентності як основи формування комунікативної компетентності мовної особистості студентів; 3) обґрунтувати доцільність застосування когнітивного підходу для оволодіння лексичними одиницями української мови; 4) описати етапи формування лексичної компетентності у студентів; 5) з'ясувати значення термінологічної лексики у професійній мовній підготовці майбутніх фахівців.

Виклад матеріалу. Професійна лексична компетентність є інтегрованим поняттям, що виражає здатність застосовувати відповідну лексику, сформовані на її основі навички та вміння, когнітивно-мовленнєвий досвід у різних ситуаціях, пов'язаних із майбутньою професійною діяльністю студентів.

Враховуючи природну інтегрованість лексичного компонента в структуру мовного складника комунікативної компетентності, важливо мати на увазі, що остання передбачає знання, навички та вміння, необхідні для розуміння учасника діалогу та генерування власної моделі мовної поведінки, адекватної цілям та ситуаціям спілкування. Вона вимагає знання основних понять лінгвістики (функціональний стиль, тип мовлення, способи зв'язку речень у тексті і т. ін.), навичок і умінь аналізу тексту та власне комунікативних умінь, тобто умінь мовного спілкування в різних сферах і ситуаціях спілкування.

Кожна мовленнєва дія складається з сукупності лексичних засобів, упорядкова-

них у певну систему, що завдяки соціокультурним чинникам породжує дискурс. Оскільки останній когнітивний за своєю природою, варто наголосити і на синергетичному підході до його вивчення. «Лінгвокогнітивні параметри, культурні здобутки, суспільні відносини, біологічні та фізіологічні властивості індивіда детермінують мову, виконують функцію каталізатора у синергетичних взаємозв'язках системного організму – мови» (Hoffmann, 2002, с. 4).

Лексична компетентність забезпечує високий рівень мовної та мовленнєвої культури, що включає збагачення словникового запасу, розвиток мовленнєвої гнучкості та здатності до адекватного використання мовних засобів.

Лексична компетентність є когнітивною основою комунікативної компетентності мовної особистості студентів. Вона охоплює знання слів, їх значень, особливостей використання у різних контекстах та здатність адекватно застосовувати лексику в процесі спілкування. Лексична компетентність формується у процесі комунікативної діяльності студентів, а комунікативна компетентність удосконалюється завдяки становленню лексичної компетентності, тобто їх формування взаємнообумовлено.

Формування лексичної компетентності відбувається через систематичне вивчення нової лексики, аналіз її значень, активне застосування у різних комунікативних ситуаціях та використання сучасних методик навчання. Зокрема, важливу роль відіграють інтерактивні методи, ігрові технології, проєктна діяльність, а також залучення студентів до самостійної роботи з текстами та словниками

Н. Сіранчук визначає лексичну компетентність як «здатність особистості швидко і якісно, на рівні програми оперувати словами, а семантичними полями, зі складу яких людина обирає потрібне слово, словосполучення, щоб із можливою точністю висловити свою думку в мовленні, спілкуванні, з опорою на граматичну структуру мови (макроструктуру мови)» (Сіранчук, 2020, с. 303). В. Новосьолова розглядає лексичну компетентність як «здатність свідомо, умотивовано, уміло використовувати лексичні засоби залежно від ситуації спілкування» (Новосьолова, 2014, с. 20). Дефініцію

цього поняття розширює дослідниця О. Кучерук, пропонуючи розуміти його «як синтез знань, навичок, досвіду, набутого особистістю, що уможлиблює використання лексичних засобів в умовах соціального спілкування. Формування лексичної компетентності – складний процес, що уможлиблює створення сприятливих умов для збагачення словникового запасу, удосконалення досвіду, вивчення лексичних норм, навичок розуміння та ідентифікації лексичних одиниць у тексті, уміння спілкуватися, розвивати емоційне сприйняття слова» (Кучерук, 2018, с. 28).

На тлі наведених дефініцій та з акцентуванням лексичного складника як найважливішого у структурі мовної основи комунікативної компетентності вкрай важливим постає питання розмежування понять «мовна компетентність» та «лексична компетентність» як взаємопов'язаних і взаємообумовлених.

У традиційній інтерпретації мовна компетентність – це сукупність певних елементів, що перебувають у взаємозв'язку. Мовну компетентність дефінують як «систему вироблених і засвоєних у процесі мовленнєвої діяльності мовознавчих правил, достатніх для адекватного сприйняття буттєвих явищ суб'єктами мовлення» (Мацько, 2001, с. 2).

На відміну від мовної, лексична компетентність є «сукупністю лексичних знань, навичок та умінь, що визначають здатність студентів знаходити контекстуальне значення слова, порівнювати обсяг його значення, вживати слово у відповідному контексті» (Діденко, 2022, с. 127). Інакше кажучи, це здатність студентів до організованих та взаємозумовлених дій з лексичними одиницями, спрямованими на засвоєння лексики; це оволодіння значенням лексичної одиниці, її графічним оформленням та вимовою, знанням граматичних форм та правил поєднання з іншими лексичними одиницями.

Поняття «лексична компетентність» було б неповним, якби воно охоплювало лише лексичні знання, навички та вміння, бо, як складне структурне утворення, лексична компетентність також включає в себе мовний, мовленнєвий досвід та особистісні якості студентів.

З огляду на когнітивний аспект лексичної компетентності, у нашій праці під цим поняттям розумітимемо взаємодію мислення

й мовлення, можливість свідомо здійснювати комунікативну діяльність, формувати мовний імідж, підвищувати рівень культури, загальний розвиток особистості.

До лексичних елементів відносимо знання лексичних норм, термінологічної лексики, уміння працювати з лексикографічними джерелами, розуміння фразеологічних зворотів, синонімів, омонімів, оперування професійною термінологією, вибір слів відповідно до ситуації мовлення.

Лексична компетентність мовної особистості студентів формується на всіх предметах, не тільки на заняттях із сучасної української літературної мови, української мови за професійним спрямуванням, культури наукової мови, редакторській майстерності тощо (тут зазначено предмети, які викладає автор в Українському гуманітарному інституті).

Формування лексичної компетентності студентів на заняттях з української мови за професійним спрямуванням відбувається через систематичне вивчення професійної лексики, аналіз її значень, синонімії, омонімії, паронімії, антонімії тощо, активне застосування цих типів одиниць у фаховому спілкуванні. Найчастотніша лексична помилка у професійних текстах – вживання слова в неправильному значенні. Щоб навчити студентів виявляти й виправляти такі недоречності в усному та писемному мовленні, на кожному занятті проводимо дидактичну гру «Лінгвістичний калейдоскоп». Майбутнім фахівцям пропонуємо лексичні моделі, у яких допущено помилки. Наприклад, *опрацювання* замість *критика*, *зачистка* замість *усунення*, *трудяги* замість *трудівники*. Часом любителі канцелярських термінів придумують слова, що не мають законних прав на вживання в мові. У документах до таких слів необхідно ставитися з великою обережністю. Використання нових слів у тексті документа повинно ґрунтуватися на оцінці того, чи є це слово єдиним терміном у цій сфері або чи називає воно поняття, що вже має стійке позначення в сучасній українській мові. Так, замість слова *пов'язати питання* варто вжити *узгодити питання*, замість *прописати в документі* – *викласти* або *відобразити в документі* і т. ін.

Нерозрізнення слів-паронімів – теж поширена лексична помилка. Правильно

казати: *гарантійний талон – гарантований успіх, музична школа – музикальний слух, економічний потенціал – економна господарина* тощо. Для роботи з паронімічними парами пропонуємо студентам користуватися електронним ресурсом slovnuk.ua, у якому подано лексичне значення слова, приклади його вживання та граматичні категорії.

Література за фахом є основою професійної лексики. Тож ідеться про засвоєння студентами лексики з професійної сфери, їхньої спеціалізації, тобто з лексики, яка значною мірою складається з термінів.

У рамках цієї статті має значення трактування поняття «термінологічна лексика», яке дефінують як «сукупність всіх термінів, тобто слів або словосполучень, що висловлюють специфічні поняття з певної галузі науки, техніки чи мистецтва, а також сукупність усіх термінів, наявних у тій чи іншій мові. Термінологія – це фахова лексика» (Ковалів, 2007, с. 479).

Формуючи лексичну компетентність здобувачів вищої освіти, важливо домагатися від них розуміння того, що терміносистема будь-якої галузі знань перебуває в постійному русі: змінюється зміст вже наявних понять, деякі з них стає неактуальними, натомість виникають нові. Вирішуючи, який термін вжити (новий або старий), слід враховувати, як мінімум, два фактори:

- наскільки це поняття закріпилося в писемній мові;
- чи не виникає двоякого тлумачення терміна через його багатозначність.

Для адекватного розуміння тексту документа дуже важливо вживати слово, що міцно закріпилося в діловій писемній мові, а також використовувати терміни і слова з однозначним тлумаченням.

Проаналізуємо чотири етапи формування лексичної компетентності у студентів.

• Перший етап. Він співвідносний з вивченням розділу «Лексикологія». Відповідно до програми студенти повинні осмислити наукові підходи до дослідження лексичної системи мови, зокрема в її зв'язках з іншими мовними рівнями. Студенти мають уміти визначати роль лексичних знань, умінь, навичок у мовній освіті. Також важливе усвідомлення лінгвістичної та семіотичної природи слова як основного мовного знака, лек-

семи як одиниці мови, семеми як мовленнєвої реалізації лексеми, структури лексичного значення, лексичних категорій, заснованих на парадигматичних зв'язках, їхніх функцій у мовній картині світу, у процесі комунікації, розуміння місця й ролі різних за стилістичним використанням і ступенем уживаності груп споконвічної і запозиченої лексики.

• Другий етап. Формування на основі науково-теоретичних знань лексичних умінь і навичок. Студенти мають уміти сприймати, розпізнавати, аналізувати, зіставляти, розмежовувати, коментувати лексичні явища; розуміти їхню комунікативну, когнітивну, естетичну цінність. Цей етап передбачає розвиток навичок застосування лексичних одиниць, що вивчаються, встановлення міцних зв'язків між лексичними одиницями та їхнім значенням. Мовний тренінг засвоєваної лексики на цьому етапі сприяє консолідації первинних навичок вживання слів у заданому комунікативному контексті. Комунікативний фон пропонованих на цьому рівні вправ має послідовно розкривати діапазон використання засвоєваних лексичних одиниць, розкривати їхні комунікативні можливості.

• Третій етап. Повторення, закріплення, систематизація науково-теоретичних знань, оновлення їх відповідно до здобутків лексикології. Він пов'язаний із набуттям теоретичних знань про лексичну систему досліджуваної мови, тобто з експансією лінгвістичного досвіду студентів.

• Фінальний, четвертий, етап формування лексичної компетентності пов'язаний із виконанням практичних дій з лексикою та спрямований на вирішення різних комунікативних завдань відповідно до умов спілкування та з залученням необхідних для цього мовних знань, навичок, умінь.

Ми переконані, що тільки та мовна особистість, яка здатна вирішувати комунікативні завдання, володіє високим рівнем лексичної компетентності. За рівнем володіння лексичною нормою (знання семантики, функціональних можливостей слова, його дериваційного потенціалу, врахування в процесі комунікації конотативно-прагматичного фону) та за ступенем свободи оперування словом, ужитим у процесі комунікації, можна визначити рівень розвитку мовної особистості на лексичному рівні.

Висновки. Формування професійної лексичної компетентності є одним із важливих напрямів підвищення якості мовної підготовки студентів. Професійна лексика є основним складником як експресивних, так і рецептивних видів мовленнєвої діяльності. Якщо студенти засвоїли або, що важливіше, навчилися засвоювати лексичний матеріал професійної спрямованості та можуть використовувати його у різних ситуаціях професійної взаємодії, то можна з певною часткою впевненості сказати, що студенти опанували як знання з лексики, так і розвинули навички й уміння у всіх видах діяльності. Розвиток лексичної компетентності сприяє не лише покращенню комунікативних навичок студентів, але й формуванню їхньої особистісної мовної ідентичності. Це своєю чергою підвищує якість освіти та забезпечує ефективне спілкування в професійному та приватному житті.

Формування лексичної компетентності студентів може відбуватися завдяки:

- використанню рольових ігор для засвоєння нової лексики в контексті реальних комунікативних ситуацій;
- проведенню дискусій та дебатів, що сприяють активному застосуванню слів і висловів;
- роботі з автентичними текстами, що допомагає студентам краще розуміти і використовувати лексику у відповідних контекстах;
- виконанню творчих завдань, таких як написання есе, створення діалогів або коротких історій із заданою лексикою;
- використанню технічних засобів навчання, зокрема мобільних додатків і онлайн-платформ для розширення словникового запасу.

Зазначену проблему слід розкрити ще й у синергетичному вимірі, оскільки він визначає когнітивний підхід у формуванні лексичної компетентності мовної особистості студентів.

ЛІТЕРАТУРА

- Діденко Н. М.** Особливості формування лексичної компетентності студентів нефілологічних спеціальностей в умовах дистанційного навчання. *Перспективи та інновації науки*. 2022. № 9 (14). С. 127–139.
- Кучерук О. А.** Формування лексичної компетентності учнів у процесі навчання української мови з використанням методу проєктів. *Українська мова і література в школах України*. 2018. № 1. С. 26–31.
- Мацько Л.** Матимемо те, що зробимо. До питання формування мовної культури. *Дивослово*. 2001. № 9. С. 2–3.
- Новосьолова В.** Методи, прийоми й засоби навчання в процесі формування лексичної компетентності учнів 5–7 класів. *Українська мова і література в школі*. 2014. №3 (113). С. 19–23
- Полянчик О. Д.** Компоненти змісту лексичної компетентності майбутніх учителів історії. *Закарпатські філологічні студії*. Ужгород. 2020. Т.2. Вип. 13. С. 143–146.
- Сіранчук Н.** До проблеми створення методичної системи формування лексичної компетентності учнів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія», серія «Філологія»*, 2020. Вип. 9 (77). С. 303–306.
- Термінологія.** Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / авт.-уклад. Ю.І. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія», 2007. Т. 2 : М–Я. С. 479.
- Hoffmann Chr.** Einführung in die Synergetische Linguistik. Chr. Hoffmann, A. Krott. *Korpuslinguistische Untersuchungen zur quantitativen und systemtheoretischen Linguistik*, 2002. P. 1–29.

REFERENCES

- Didenko, N.** (2022). Osoblyvosti formuvannia leksychnoi kompetentnosti studentiv nefilolohichnykh spetsialnostei v umovakh dystantsiinoho navchannia [Features of the formation of lexical competence of students of non-philological specialties in distance learning]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky – Prospects and innovations of science*, 9 (14), 127–139 [in Ukrainian].
- Kucheruk, O.** (2018). Formuvannia leksychnoi kompetentnosti uchniv u protsesi navchannia ukrainskoi movy z vykorystanniam metodu proektiv [Formation of lexical competence of students in the process of teaching the Ukrainian language using the project method]. *Ukrainska mova i literatura v shkolakh Ukrainy – Ukrainian language and literature in schools of Ukraine*, 1, 26–31 [in Ukrainian].

- Macjko, L.** (2001). Matymemo te, shho зробимо. Do pytannja formuvannja movnoji kuljтуры [Let's see what we can do. On the issue of forming a moving culture]. *Dyvoslovo – Magic word*, 9, 2–3 [in Ukrainian].
- Novosolova, V.** (2014). Metody, pryiony y zasoby navchannia v protsesi formuvannia leksychnoi kompetentnosti uchniv 5–7 klasiv. [Methods, techniques and means of teaching in the process of forming lexical competence of students of grades 5–7]. *Ukrainska mova i literatura v shkoli – Ukrainian language and literature in school*, 3 (113), 19–23 [in Ukrainian].
- Polianichko, O.** (2020). Komponenty zmistu leksychnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv istorii [Components of the content of lexical competence of future history teachers]. *Zakarpatski filolohichni studii – Transcarpathian Philological Studies* (Issue 13) (Vol. 2), (pp. 143–146) [in Ukrainian].
- Siranchuk, N.** (2020). Do problemy stvorennia metodychnoi systemy formuvannia leksychnoi kompetentnosti uchniv [On the problem of creating a methodological system for the formation of students' lexical competence]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia», seriia «Filolohiia» – Scientific notes of the National University «Ostroh Academy», series «Philology»* (Issue 9 (77), (pp. 303–306) [in Ukrainian].
- Kovaliv, Yu.** (Ed.). (2007). Terminolohiia/ Literaturoznavcha entsyklopediia [Literary Encyclopedia] (Vols. 1–2; Vol. 2), (p. 479) [in Ukrainian].
- Hoffmann, Chr.** (2002). Einführung in die Synergetische Linguistik [Introduction to Synergetic Linguistics]. In Chr. Hoffmann, A. Krott, *Korpuslinguistische Untersuchungen zur quantitativen und systemtheoretischen Linguistik. Corpus Linguistic Studies on Quantitative and System Theoretical Linguistics* (pp. 1–29.) [in German].